СӘВИЈЈӘ

—Ә, сәвијјәни һардан алырлар,' нечә алырлар? Сәвијјә лазымдыр.

— Нә лазымдыр?

— Сәвијјә.

— О нә демәкдир?

— Ешитмәмисән?

— Ешитмишәм, амма билмирәм ки, ону һардан алырлар, нечә алырлар? Сәријјә ешитмишәм. Сәкинә, сәһијјә дә ешитмишәм, сәвијјәни исә инди ешидирәм.

— Ешит. сәвијјә јахшы шејдир. Сәвијјә һәр кәсә, хүсусән сизин кими чаван мүтәхәссисә чох лазымдыр!

— Нә лазымдыр?

— Сәвијјә лазымдыр. Јә'ни тутдуғун мөвгејә мүнасиб сәвијјә!

— Јә'ни белә чыхыр ки, сән дејән мәндә јохдур? Бәлкә пул дејирсән? Бәзәк-дүзәк дејирсән? Буну өз ады илә десән нә олар? Демәли, бизим өз јеримиздә мөһкәм-мөһкәм отуруб галмағымыз үчүн вачиб олан о шеј нәдир?

—Шеј јох, сәвијјә!

—Сән адыны нә гојурсан гој, мән баша дүшүрәм ки. бу јери елә белә әлә кечирмәк олмур. Кәрәк чан гојасан. Һәлә ки, шүкүр, әлә кечирмишик, сонрасына да бахарыг. Сәвијјә дејирсән, нә дејирсән, ону да әлимизә кечирәрик.

— Тәки елә олсун! Сизи о сәвијјәдә көрсәм, бир гонаглыг верәрәм!

— Көрәрсән, сағлыг олсун, көрәрсән. Гонаглығын бизә кәрәк дејил!

— Сәвијјә газанмаг асан олмур, габыгдан чыхасан кәрәк.

— Сән јолуну өјрәтмә, ушаг дејилик!

— Нә дејирәм!

— Демәли, сөз дә јохдур. Нәји дејирсән о да олар!

— Кор нә истәр ики көз, бири әјри, бири дүз.

—Лап ики көз олачаг, икиси дә дүз, әјри јох. Доғрудур ки. сиз билән адамсыныз, амма биз дә авам дејилик. Чөрәји гулағымыза дејил, ағзымыза јејирик.

Мәһәр бунлары деди, анчаг һәрифә ешитдирмәк үчүн деди, әслиндә өзүнүн һүнәринә бәләд иди. Билирди ки, һәрифин габағына бир һүнәрлә чыхмаг олмаз. Чыхмаг бир тәрәфә, һеч һәдәләмәк дә лазым дејилдир.

Бу фикирләри хәјалында доландыранда, о јан-бу јан елијәндә көрүрдү ки, данышығы тамам бош, мәзмунсуздур, һеч бу сөһбәтләрин јери дејилдир. Чашдығы ағзына кәлдији үчүн бу сөзләри демишди.

Мәһәр ашкар көрүрдү ки, сәвијјә мәсәләсини бир онун назири, назирлији јох, һамы дејир. Ону да көрүрдү ки, инди даһа ајры заманәдир, дүнән, срағакүн дејил. Инди һәр ишин әслини ахтарырлар. Көтүр-гој едирләр. Өз јеринә лајиг олмајанлар дәрһал учулуб кедир, отура билмирләр...

Мәһәрә елә кәлирди ки, онун јеринә көз дикән вар. Белә мәрдимазар адам оланда, әлбәттә ки. һәрә бир бәһанә ахтарачаг. Кечинин су буландырмасы кими бир шеј дүзәлдәчәкләр.—Јәгин ки, инди дилә-дишә дүшән сәвијјә мәсәләси дә елә шејдир.

«Сәвијјә лазымдыр!». Мәһәр буну ону дејәнин ифадәси, әдасы илә деди, лаға гојду. Анчаг дәрһал һәрәкәтинә пешман олмуш кими, нәзәрини саға-сола кәздирди. Нә динләјән, нә ешидән олмадығыны көрүб үрәкләнди: «Сәнин, сәвијјә дејирсән, нә дејирсән һа, сағлыг олсун, она да бахарыг...».

Мәһәр фикир-хәјал ичиндә дајанмышды, бајагкы һәрифин бахышына фикир верирди. Һәриф онун даш-тәрәзисини, сәлигә-саһманыны, тичарәтини нәзәрдән кечирирди. Истәди ондан сорушсун: Әмиоғлу, нә истәјирсән?

Бу суал зеһниндән кечмәмишди ки, дајанан оғлан дилләнди:

— Сән мәнә бир кило јағ сатмысан, јүз грамыны әскик вермисән, јағын да дөрддән бири кағыздыр, бычаг илә гарышдырмысан, һәлә үст-башындан да чирк јағыр. Шикајәт дәфтәрини бәри вер көрүм!

Мәһәр шикајәт дәфтәрини ешидәндә ајылан кими олду.

— Дәфтәри нејләјирсән, бачыоғлу?

— Елә-белә, таныш олмаг истәјирәм.

—Дәфтәри идарәјә, чилдләтмәјә вермишик!

Чаван оғланы од көтүрдү.

—Билирик нәјә вермисиниз, нә үчүн кизләтмисиниз. белә мағазанын хәлвәти дә дәфтәри олар. Зәһмәт чәк мәнә идарәнизин нөмрәсини, үнваныны де!

Мәһәр көрдү ки, бу оғлан ади мүштәријә, јолдан өтәнә охшамыр. Онун ишләрини көкдән јохламаг гәсдиндәдир. Тәләсик габаға кечиб сәсини алчалтды. Оғланын гылығына кирмәк истәди.

— Бачыоғлу, јағда-залда әскик чәкилибсә, чанын сағ олсун, нә чатмырса. верим. Галды дәфтәрә, инандырырам, ону нә охујан, нә дә бахан вар. Күнү сабаһ өзүм кәтириб бурдан асарам, нә гәдәр истәјирсән кәл јаз, оху. Бу сәлигә-саһман да...

Оғлан сәсини учалтды:

— Ај дајы,—деди,—бура шәһәр мағазасыдыр, вәтәндашлар бурадан әрзаг алырлар. Бу мәнзәрәни һеч кәнд јериндә дә көрмәк олмаз. Сиз нијә әфәл-тәнбәл тәрпәнирсиниз. Бачармырсыныз, гојун бир бачарыглы. мәдәни адам чағырсынлар. Бу сәвијјәдә ишчини инди һеч узаг кәнд мағазасына да гојмазлар. Сатдығын да әскик, зибилли, гарышыг, нә билим нә!

Мәһәри фикир көтүрмүшдү. Јенә «сәвијјә» дејирдиләр. Дүшүнүрдү ки, бу сәвијјә нәдирсә. һеч әл чәкмир. Бу адамы да дејәсән о көндәриб...

□